

מסורת הש"ס

(א) ברטות נה. מנחות 16. ע"ש, (ב) עירובין י"ט, (ג) [מסנהדרין לו. ברטות 10. מנילה ו, ד] ז"ל ללא מנשקף ליה, (ד) [עין עדיות פ"ב מ"א],

תורה אור השלם

1. המזבח עץ שלוש אמות גבה וארכו שתיים אמות ומקצועותיו לו וארכו וקיריתו עץ וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה' יחזקאל מא כב
2. מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליה את עלתך ואת שלמך את צאנך ואת בקרך בכל המקום אשר אצביד את שמי אבוא אליך וברכתך: שמות כ כ
3. ומשחרתם ה' ארץ והשלחן והמזבח והמזבחות וכלי הקדש אשר ישרתו בהם והמקדש וכל עבדתו: במדבר ג לא
4. הלאו בה דרך קאש נאם ה' ובפשיש יצחק קלע: יימיהו כג כט
5. ברוח השני שפתתך ומדקדקך נאנה כפלה הרמון רתך מבעד לקמתך: שיר השירים ג ד

הגהות הב"ח

(א) תוב"ד"ה פושעי וכו' חוץ מבעול כותית דמשכה ליה:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה סלמנדרא היה הנבראת וכו'. עין חולין ד' קטו ע"א כנשי' ד"ה וסלמנדרא:

מוסף רש"י

ומקצועותיו לו. שהיה מנוגע [מנוחות 17]. שלחנו של אדם מכפר עליו. דענות פרוסה לאורחים (שם) ובשמימין: (ע"כ).

הדרן עלך מסכת חגיגה

חומר בקודש פרק שלישי חגיגה

כו.

עין משפט
גד מצוה

סד א מיי פ"א מהל' ממעלה משכח ומשכח הלכה יא וכו' מה שמכח מה ה"ע כפ"ד מהל' כלים הל' ד: [

רבינו הגנאל

הוא איקרי עין שנאמר המוכח עין שלש אמות גבוה וארכו שתיים אמות ומקצועותיו לו וארכו וקיריתו עץ וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה' אלמא דמקרי עין ומשום הכי בעינן להיתרו מטלטל מלא וריקם זו ההלכה כולה עיני השלחן שצפוי אינו מבטל העין שלו היא באה פירשונו והרבה טעו בה דכתיב על השלחן השטור מלל דיימנין הוא טמא והשלחן פשוטי כלי עץ הוא ומסגרתו למטה היתה. והביא (בתוספתא י"ט) שלחן שנטמא מטבילין אותו בזבנו אפי' בשבת. משום דמטלטל ומעשה וריקם. ומעשה שהטבילו הגמורה בלילי יום כ"ה). חוץ ממוכה הזהב והזהב הנחושת שהן כקרקע. דכתיב מזהב אדמה וכתוב והמזבח והמזבחות [אתקדש מזהבוחן להדיר דלהו כוליהו כאדמה דלא מקבילי טומאה. וחכמים מטמאין מפני שהן מצופין. אי בעי תימא לר' אלעזר קאמרי ליה דקאמר טעמא מפני שהן כקרקע דלא מטמו. הא לאו הכי הוה מטמא. והא פשוטי כלי עץ (פשוטי) ניהו ולא מטמו. וכי תימא משום דמצופין. דברי חכמים לר' אליעזר הבימה הא דאמרת דמטמו משום שצפוי מיבטל בטיל ציפוריהו והוה להו כלי עץ. אלא בין משום שהן מצופין בין משום שהן כקרקע אפי' הכי טעונין (ט) טבילה לפי שנינו כל הכלים טעונין טבילה ואפי' המזבח. א"ר אליעזר תלמידי חכמים אין אור של גיהנם שולטת בהן ק"ו מסלמנדרא ומה סלמנדרא שהיא תולדת אש הסך מדמו אין אור שולט בו. ת"ח (שמשמשין) שכל גופן אש כדכתיב הלא כה דברי כאש עאכ"ו. אמר ר"ל אפי' פושעי ישראל אין אור של גיהנם שולטת בהן ק"ו ממוכה הזהב ומה מזהב הזהב שאין צפוי אלא כעובי דינר הוה כמה שנים ואין אור שולט בו פושעי ישראל שהן מליאין מצות כרמון. שנאמר כפלה הרמון רתך. אפי' ירקנין שבך מלאין מצות כרמון עאכ"ו: הדרן עלך חומר בקודש וסליקא ליה מסכת חגיגה. האל יכיר מבעני אף ורוננו והימיה ותוהב.

(א) נראה ש"ל כללי יושב ונתוספתא הגי' שבעטלו הגמורה נידע' ואפשר שלפני רבינו היה הגי' כללי יושב ובידולאמי אלא תסם הטבילה את הגמורה וגי' התוספתא שהביא רבינו נראה עיקר ודוק. (ב) לכאורה משמע דתכמים נמי ס"ל ללא בעי טבילה ולא פליגי רק בעטמא ודברי רבינו י"ט.

רחמנא קרייה עץ. אף כשהוא מנופה: שולחנו מכפר עליו. בהכנסת אורחין: הכי גרסינן מוצח הנחשט דכתיב מוצח אדמה הכסוב קראו אדמה. למוצח שמעלין עליו העולות והשלמים והיינו מוצח הנחשט: אדרכה משום דמלופין ניהו ועמאוו. דאי לאו מנופה יש להם לטהרם משום כלי עץ העשוי למחט: מאי דעסיך. דילפת טעמא מדקרינאו אדמה הא לאו הכי טמאין אע"ג דעסויין למחט: מפני שהן מצופין. ובעי למימר שהצפוי מבטלן והוי להו ככלי מתכות: מיבטל בטיל ציפויין לגבייהו. דרחמנא קרא עץ לכולהו וכלאו האי קרא נמי לא מקבלי טומאה: סלמנדרא. * מיה הנבראת מן האור כשזוערין אש זמקוס אחד שזע שנים תמיד כלי הפסק: כעובי דינר ופכ' דכר מועט. לא חסר והכע דעשה צו נס:

הדרן עלך חומר בקודש
וסליקא לה מסכת חגיגה

דרחמנא קרייה עץ (ב) דכתיב (א) המזבח עין שלש אמות גבוה וארכו שתיים אמות ומקצועותיו לו וארכו וקיריתו עץ וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה' פתח במזבח וסיים בשלחן רבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוייהו בומן שבית המקדש קיים מוצח מכפר על אדם עכשיו שלחנו של אדם מכפר עליו: כל הכלים שבמקדש יש להם שניים כו': מוצח הנחושת דכתיב (ב) מוצח אדמה תעשה לי מוצח הזהב דכתיב (ג) המגורה והמזבחות איתקוש מזבחות זה לזה: וחכמים אומרים מפני שהן מצופין: אדרכה כיון דמצופין ניהו מיטמאו אימא וחכמים מטמאין מפני שהן מצופין ואב"א רבנן לר"א קאמרי מאי דעתיך משום דמצופין * מיבטל בטיל צפויין גבייהו א"ר אבהו אמר ר"א ת"ח אין אור של גיהנם שולטת בהן ק"ו מסלמנדרא ומה סלמנדרא שתולדת אש היא הסך מדמה אין אור שולטת בו ת"ח שכל גופן אש דכתיב הלא כה דברי כאש נאם ה' על אחת כמה וכמה (א) אמר ריש לקיש אין אור של גיהנם שולטת בפושעי ישראל קל וחומר ממוכה הזהב מה מוצח הזהב שאין עליו אלא כעובי דינר זהב כמה שנים אין האור שולטת בו פושעי ישראל שמלאין מצות כרמון דכתיב (ב) כפלה הרמון רתך (א) אל תקרי רתך אלא רקנין שבך על אחת כמה וכמה:

הדרן עלך חומר בקודש וסליקא לה מסכת חגיגה

שלחנו של אדם מכפר עליו. בהכנסת אורחין: הכי גרסינן מוצח הנחשט דכתיב מוצח אדמה הכסוב קראו אדמה. למוצח שמעלין עליו העולות והשלמים והיינו מוצח הנחשט: אדרכה משום דמלופין ניהו ועמאוו. דאי לאו מנופה יש להם לטהרם משום כלי עץ העשוי למחט: מאי דעסיך. דילפת טעמא מדקרינאו אדמה הא לאו הכי טמאין אע"ג דעסויין למחט: מפני שהן מצופין. ובעי למימר שהצפוי מבטלן והוי להו ככלי מתכות: מיבטל בטיל ציפויין לגבייהו. דרחמנא קרא עץ לכולהו וכלאו האי קרא נמי לא מקבלי טומאה: סלמנדרא. * מיה הנבראת מן האור כשזוערין אש זמקוס אחד שזע שנים תמיד כלי הפסק: כעובי דינר ופכ' דכר מועט. לא חסר והכע דעשה צו נס: הדרן עלך חומר בקודש וסליקא לה מסכת חגיגה רבנן לר"א קאמרי מאי דעתיך משום דמצופין * מיבטל בטיל צפויין גבייהו א"ר אבהו אמר ר"א ת"ח אין אור של גיהנם שולטת בהן ק"ו מסלמנדרא ומה סלמנדרא שתולדת אש היא הסך מדמה אין אור שולטת בו ת"ח שכל גופן אש דכתיב הלא כה דברי כאש נאם ה' על אחת כמה וכמה (א) אמר ריש לקיש אין אור של גיהנם שולטת בפושעי ישראל קל וחומר ממוכה הזהב מה מוצח הזהב שאין עליו אלא כעובי דינר זהב כמה שנים אין האור שולטת בו פושעי ישראל שמלאין מצות כרמון דכתיב (ב) כפלה הרמון רתך (א) אל תקרי רתך אלא רקנין שבך על אחת כמה וכמה: הדרן עלך חומר בקודש וסליקא לה מסכת חגיגה סלמנדרא. החלד והעכבר תרגמם יהונתן כרכושטא וסלמנדרא. ערוך: פושעי ישראל אין אור של גיהנם ב'ו. נראה לי דלאו בפושעי ישראל בגופן דהא אמרינן זרשא השנה (דף ט"ז) פושעי ישראל בגופן גיהנם כלה והם אינם כלים אלא בפושעי קנת קאמר ומשום דמסיק להו אדרכה לכולהו חוץ מנועלי הכותית (ב) (ד) (דמנשקף ליה) עלרמיה כדאמר זריש עושין פסין (עירובין דף י"ט). וכי אמרינן צסוף הזהב (ב"מ דף נ"ח): הכל יורדין ועולין חוץ משלשה לאו בגיהנם מיירי אלא זמקוס אחד לידון פסין יורדין ואף הנידיון לאחר שנים עשר עולין ואין נידונין יותר משנה תמימה (א) : שאין בו אלא עובי דינר. צתגמוחא ש שהיה משה תמימה על זה אי אפשר שלא יסדק והכל ואמר לו המקום כך דרכי באש של מעלה אש אוכלה אש ואינו מכלה כדכתיב והסנה איננו אוכל (שמות ג) :

הדרן עלך חומר בקודש וסליקא לה מסכת חגיגה

(א) נראה ש"ל כללי יושב ונתוספתא הגי' שבעטלו הגמורה נידע' ואפשר שלפני רבינו היה הגי' כללי יושב ובידולאמי אלא תסם הטבילה את הגמורה וגי' התוספתא שהביא רבינו נראה עיקר ודוק. (ב) לכאורה משמע דתכמים נמי ס"ל ללא בעי טבילה ולא פליגי רק בעטמא ודברי רבינו י"ט.